

هشتادمین سال گرد آزدسازی اردوگاه آشویتس!

بهرام رحمانی

bahram.rehmani@gmail.com

۸۰ سال پیش، ارتش سرخ شوروی اردوگاه مرگ آشویتس-بیرکناو را آزاد کرد. در ۲۷ ژانویه، جهان به یاد ۶ میلیون یهودی و هم‌چنین کولی‌ها، کمونیست‌ها، فعالین اتحادیه‌های کارگری، هم‌جنس‌گرایان و اعضای جنبش‌های مقاومت که رژیم نازی آن‌ها را به قتل رساند، مراسم‌هایی را برگزار می‌کند. در سال‌های اخیر، به‌ویژه به‌قدرت رسیدن مجدد ترامپسیسم، تحرک راست افراطی و حتی نسل‌کشی در جریان است. رسانه‌های رسمی دولتی و سایر رسانه‌های راست با وجود این که به مسئله هولوکاست پرداخته‌اند اما هیچ اشاره به این که چه نیرویی آشویتس-بیرکناو کشف کرد و قربانیان را نجات داد و یا در ماجرای هولوکاست، کمونیست‌ها و فعالین اتحادیه‌های کارگری را نیز کشتند هیچ اشاره‌ای نکرده‌اند. یادآوری جنایات انجام شده نازی‌ها از برتری نژادی، در سال‌های اخیر با ظهور احزاب راست افراطی در سراسر اروپا، خود به یک موضوع حاد سیاسی تبدیل شده است.

آشویتس گسترده‌ترین مجموعه اردوگاهی رایش سوم؛ اردوگاه کار اجباری بود و از سال ۱۹۴۲، به مرکزی برای مرگ سازمان‌یافته تبدیل شد. در مجموع، نزدیک به یک میلیون یهودی، ۷۰ هزار لهستانی، ۲۵ هزار کولی و حدود ۲۰ هزار اسیر جنگی (اغلب از اتحاد جماهیر شوروی) و هم‌چنین مبارزان کمونیست جنبش مقاومت در این اردوگاه به قتل رسیدند.

۲۷ ژانویه روز جهانی یادبود هولوکاست، کشتار یهودیان است. میلیون‌ها انسان، کودک، زن و مرد فقط به‌خاطر آن که نازی‌ها نژاد آن‌ها را نمی‌پسندیدند، جان خود را از دست دادند. نازی‌ها گروه‌های دیگری از جمله روماها و افراد معلول را نیز کشتند. یهودستیزی به معنی نفرت از یهودیان در اروپا از قرون وسطی جریان داشت و به‌ویژه در قرن نوزدهم میلادی شدت گرفت. اما جریان ضد یهود در دهه ۱۸۹۰ میلادی در آلمان با شکست مواجه شد.

بعد از سال ۱۹۱۹ میلادی و جنگ جهانی اول، یهودیان در آلمان آزاد بودند و حقوقی برابر داشتند. آن‌ها در دفاع از آلمان در جنگ جهانی اول جنگیده بودند و حالا یک درصد جامعه آلمان را تشکیل می‌دادند و بسیاری از آنان افرادی موفق بودند. آن‌ها در سیاست و هنر شامل فیلم و تئاتر هم از چهره‌های مطرح آلمان بودند.

امسال، این بزرگ‌داشت‌ها در فضایی آکنده از تنش دیپلماتیک برگزار می‌شوند. یکی از مسائل جنجالی، احتمال حضور بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل، در این مراسم است. سرانجام با وجود آن که دیوان کیفری بین‌المللی در نوامبر گذشته برایش به اتهام «جنایات جنگی» و «جنایات علیه بشریت» حکم جلب صادر کرده است؛ مفاهیمی که پیدایش آن‌ها خود در محکومیت نسل‌کشی ارتکاب‌شده توسط نازی‌ها ریشه دارد، او مجوز دریافت کرد به آشویتس بیاید.

ابتدا وزیر خارجه لهستان اشاره کرده بود که ورشو -که از امضاءکنندگان اساسنامه رم است- ملزم است اگر نتانیاهو به آن‌جا آمد، او را بازداشت کند. اما پس از موضع‌گیری رئیس‌جمهور محافظه‌کار، آندژی دودا، نخست‌وزیر این کشور از موضع قبلی عقب نشست. اواسط ژانویه، دفتر نخست‌وزیری لهستان در بیانیه‌ای اعلام کرد: «دولت لهستان حضور ایمن سران اسرائیل در مراسم ۲۷ ژانویه ۲۰۲۵ را بخشی از ادای احترام به ملت یهود می‌داند که میلیون‌ها تن از فرزندان قربانی هولوکاستی شدند که رایش سوم مرتکبش شد.»

سالن زنان در آشویتس، ژانویه ۱۹۴۵ عکس: AFP

۵۰ تن از آخرین بازماندگان

روز دوشنبه ۲۷ ژانویه در محل این اردوگاه که به یک موزه تبدیل شده است، ۵۰ تن از آخرین بازماندگان که همه در دهه ۹۰ زندگی خود هستند، با قراردادن حلقه‌های گل و شمع به یک میلیون یک صد هزار زن، مرد و کودکی که جان‌شان را در این اردوگاه از دست دادند، ادای احترام کردند. آندژی دودا، رئیس جمهور لهستان در آغاز این مراسم بزرگداشت گفت که کشورش از «خاطره هولوکاست محافظت می‌کند تا هرگز این فاجعه انسانی تکرار نشود».

روز ۲۷ ژانویه که نیروهای ارتش شوروی پس از پایان جنگ جهانی دوم این اردوگاه را تصرف کرد، به‌عنوان روز یادبود هولوکاست نام‌گذاری شده است. سربازان فاتح آشویتس بعدها روایت کردند که چه‌قدر دشوار بود که جان به در بردگان را متقاعد کنند که نازی‌ها واقعا رفته‌اند. چارلز سوم، پادشاه بریتانیا و آندژی دودا، رئیس جمهور لهستان در کنار امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه، اولاف شولتز، صدراعظم آلمان، ولودیمیر زلنسکی، رئیس جمهور اوکراین، ویلم آلکساندر، پادشاه هلند و ملکه ماکسیما و فیلیپه ششم، پادشاه اسپانیا از جمله مقامات بلندپایه کشورهای اروپایی هستند که در مراسم شرکت کردند.

نمایندگانی هم از کشورهای کانادا، کرواسی، ایرلند و اسرائیل در این مراسم حضور داشتند. اصرار بر حضور و نقش محوری بازماندگان در مراسم رسمی، تا حد زیادی به این دلیل است که این نسل به زودی دیگر در قید حیات نخواهد بود. ژانویه ۲۰۲۴، «کنفرانس مطالبات» (Claims Conference)، -نهادی که برای دریافت غرامت قربانیان تلاش می‌کند- برآورد کرد که ۲۴۵ هزار بازمانده هولوکاست در جهان زندگی می‌کنند که میانگین سنی‌شان ۸۶ سال است. دنی دایان، رئیس یادمان یاد و اشم اورشلیم، که در این مراسم حضور خواهد داشت، می‌گوید: «ما بر سر دو راهی نسل‌ها قرار گرفته‌ایم. به زودی دیگر ممکن نخواهد بود که صدای یک بازمانده هولوکاست را بشنویم و او داستانش را بازگو کند».

بازماندگان آشویتس دوشنبه، هشت بهمن، در حالی هشتادمین سال‌گرد آزادسازی اردوگاه مرگ آلمان نازی از سوی سربازان شوروی را گرامی داشتند، که نسبت به خطرات افزایش یهودستیزی هشدار دادند.

در مراسمی که در محل اردوگاه آشویتس برگزار شد، اولاف شولتز، صدراعظم آلمان، ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهوری اوکراین، چارلز سوم، پادشاه بریتانیا، امانوئل مکرون، رئیس‌جمهوری فرانسه، آندری دودا، رئیس‌جمهوری لهستان و بسیاری از دیگر رهبران جهان حضور داشتند. اسرائیل که در سایه هولوکاست تاسیس شد، وزیر آموزش و پرورش خود را به این مراسم فرستاده بود.

این رهبران در مراسم سخن‌رانی نکردند و شاید برای آخرین بار به کسانی گوش دادند که از نزدیک شاهد یکی از بزرگ‌ترین جنایات بشریت بودند. آلمان نازی در طول جنگ جهانی دوم در لهستان اشغالی اردوگاه کار اجباری برای کشتار یهودیان اروپایی در مقیاس بزرگ برپا کرد. ماریان تورسکی، ۹۸ ساله، که در سال ۱۹۴۴ به آشویتس فرستاده شد و در سال ۱۹۴۵ از «راهپیمایی مرگ» به سمت غرب به بوخنالت جان سالم به در برد، گفت: «ما امروز در دنیای مدرن شاهد افزایش شدید یهودستیزی هستیم و این یهودستیزی بود که منجر به هولوکاست شد».

او افزود: «بیباید از متقاعد کردن خودمان نترسیم که می‌توانیم مشکلات بین همسایگان را حل کنیم». پزشک بازنشسته، لئون ویتتراب ۹۹ ساله که در سال ۱۹۴۴ از خانواده اش جدا شده و به آشویتس فرستاده شد، نیز نسبت به خطرات عدم تحمل هشدار داد.

او گفت: «من از شما می‌خواهم که تلاش‌های خود برای مقابله با دیدگاه‌هایی که امروز تاثیرات آنها را گرامی می‌داریم، چند برابر کنید». تووا فریدمن، نویسنده و استاد دانشگاه، ۸۶ ساله، گفت: «۸۰ سال پس از آزادی، جهان دوباره در بحران است». او گفت: «ارزش‌های یهودی-مسیحی ما در سراسر جهان تحت الشعاع تعصب، ترس، سوء ظن و افراط‌گرایی قرار گرفته است، و یهودستیزی شایعی که در میان ملت‌ها گسترش می‌یابد تکان‌دهنده است».

قدرت‌گیری احزاب راست افراطی و واکنش‌ها به ایلان ماسک

اخیرا خبرهایی منتشر شده که ایلان ماسک، بنیان‌گذار تسلا و اسپیس‌ایکس، متهم به استفاده از سلام نازی‌ها در یکی از مراسم‌های عمومی خود شده است. این حادثه زمانی رخ داد که ماسک در حضور جمعیتی که مراسم سوگند ترامپ را جشن می‌گرفتند، حرکتی شبیه به سلام نازی‌ها انجام داد و گروه‌ها و شخصیت‌های مختلف همچنان در حال اظهار نظر درباره این حرکت ماسک هستند.

ایلان ماسک، میلیاردر و مشاور برجسته دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری ایالات متحده، شنبه شش بهمن، در یک سخنرانی ویدیویی خطاب به حامیان حزب راست افراطی تغییر برای آلمان (AfD) که در تظاهراتی گسترده شرکت کرده بودند، گفت: «کودکان نباید به‌خاطر گناهان والدین خود گناهکار محسوب شوند، چه رسد به پدر بزرگ و مادر بزرگ آن‌ها.»

در حالی که قرار است انتخابات سراسری آلمان در ۲۳ فوریه برگزار شود، این حزب در نظر سنجی‌ها رتبه دوم را از آن خود کرده است. با این حال دیگر احزاب آلمان، ائتلاف و همکاری با این حزب را رد کرده‌اند و مقامات این کشور اظهارات و حمایت ایلان ماسک از حزب تغییر برای آلمان را محکوم کرده‌اند و آن را مداخله در امور داخلی خود و اقدامی علیه دموکراسی خوانده‌اند.

دونالد تاسک، نخست‌وزیر لهستان، در واکنش به تظاهرات روز شنبه در آلمان و سخنان مطرح شده در جریان آن گفت: «کلماتی که از بازیگران اصلی تظاهرات AfD در مورد «آلمان بزرگ» و «نیاز به فراموش کردن گناه آلمان در قبال جنایات نازی‌ها» شنیدیم، بسیار آشنا و شوم به نظر می‌رسد.» هم‌زمان، ائتلافی از گروه‌های یهودی آمریکا اعلام کردند که به دلیل «افزایش محتوای نفرت‌محور در ایکس تحت مدیریت ایلان ماسک»، این رسانه اجتماعی را ترک می‌کنند.

این گروه‌ها در بیانیه‌ای مشترک اعلام کردند: «ایکس به پلتفرمی تبدیل شده است که نفرت، یهودستیزی و تفرقه اجتماعی را ترویج می‌کند. تحت رهبری ایلان ماسک، ایکس نظارت بر محتوا را کاهش داده، برتری‌طلبان سفیدپوست را ترویج کرده و افرادی که تئوری‌های توطئه را تبلیغ می‌کنند، به این پلتفرم بازگردانده است. خود ماسک نیز محتوای یهودستیزانه و بیگانه‌هراسانه را بازنشر داده و آن را برای میلیون‌ها دنبال‌کننده خود تبلیغ کرده است.»

آلمان: خواننده پاپ به خاطر «سلام هیتلری» جریمه شد

۳۱۴۰۳/۶/۱۴۰۳ شهریور ۳، شنبه

یکی از ستارگان موسیقی پاپ در آلمان به دلیل انجام دادن «سلام هیتلری» در یکی از کنسرت‌هایش ۸۰ هزار یورو جریمه شد. وی ادعا می‌کند که کاری که انجام داده فقط برای تشویق مخاطبانش بوده و سلام هیتلری را انجام نداده است.

ملانی مولر، ستاره سابق برنامه تلویزیونی واقعیت‌مانندی یا "ریالیتی شو" و خواننده موسیقی پاپ آلمان به دلیل انجام مکرر ژست غیرقانونی «سلام هیتلری» در یک کنسرتش برای راست‌گرایان در شرق آلمان مجرم شناخته شد.

دادگاه منطقه لایپزیگ روز جمعه خانم مولر را به دلیل رفتار غیرقانونی‌اش در کنسرت سپتامبر ۲۰۲۲ و همچنین به دلیل داشتن مواد مخدر، مجرم شناخت و ۸۰ هزار یورو جریمه کرد.

ویدئوهای ضبط شده از این رویداد نشان می‌دهد که مولر بارها بازوی راست خود را بالا برده و «سلام هیتلری» را در طول کنسرتش انجام می‌دهد. جمعیتی که در این کنسرت اشتراک کرده بودند، از جناح راست آلمان بودند.

مولر این اتهامات را قیلاً رد کرده و گفته بود که هیچ‌گونه گرایشی به راست‌گرایی و یا دیدگاه راست‌گرایانه ندارد. اما لوکاس فایندایسن، قاضی محکمه در هنگام صدور حکم او را به دلیل "استفاده از نمادهای سازمان‌های غیرقانونی یا تروریستی" مجرم تشخیص داد.

مولر همچنین به دلیل نگهداری کواکین و اکستازی محکوم شد. این جریمه به‌طور چشمگیری از مجازات ۵۷۰۰ یورویی درخواست شده از سوی دادستان (سارنوال) این دوسیه فراتر رفت.

ملانی مولر خواننده موسیقی پاپ در جریان محاکمه در سالون محکمه نشسته است: عکس Jan Woitas/dpa/picture alliance

وکیل مدافع وی که خواستار تبرئه وی شد، گفت که مولر فقط بسیار ساده با مشت فشرده تلاش می‌کرد جمعیت را به شور و شوق بیش‌تر دعوت کند. اما قاضی ادعا می‌کند که این خواننده می‌دانسته است که چه کاری را انجام می‌دهد. وی افزود که ویدئویی که دادگاه مشاهده کرد، به وضوح نشان می‌دهد که مولر با تغییر حرکت دست خود و شرکت در یک بازی تماس و پاسخ با جمعیت، شعارهای «زیگ» و «هایل» نازی‌ها را تکرار می‌کرد. وی افزود که مولر شعار «زیگ» را سر می‌داد و جمعیت با «هایل» پاسخ می‌دادند.

این خواننده، هم‌چنین گفت که مواد مخدر کشف شده در بازرسی از آپارتمانش متعلق به یکی از دوستانش است، ادعایی که دادگاه آن را رد کرد. وکیل مولر مدعی شد که جهت گیری منفی رسانه ای به حرفه موکلش آسیب رسانده و امیدوار بود که حکم تبرئه به «موکلش کمک کند تا جایگاه (مالی) خود را در آلمان بازیابد».

ملانی مولر که در آلمان با برنده شدن در برنامه های تلویزیونی واقعیت ماندنی «کمپ جنگل» و «برادر بزرگ» شهرت پیدا کرد، به طور منظم در اتریش، آلمان، سوئیس و مایورکا، جزیره ای اسپانیایی که بین گردشگران آلمانی محبوبیت دارد، کنسرت اجرا می‌کرد.

مولر در پاسخ به سؤال قاضی در مورد رزرو تور فعلی خود، پاسخ داد: «فعلا فقط در مایورکا کنسرت دارم. همه چیز دیگر از بین رفته است.» رای صادره محکمه علیه این خواننده پاپ هنوز قطعی نیست و قابل تجدیدنظرخواهی است.

هیتلر و موسیولینی

تعیین روز هولوکاست در مجمع عمومی سازمان ملل

در ماه نومبر سال ۲۰۰۵ مجمع عمومی سازمان ملل متحد با تصویب قطع‌نامه ۶۰/۷، روز ۲۷ ژانویه را به‌عنوان روز بین‌المللی یادبود از هولوکاست تعیین کرد.

این سازمان اعلام کرد که «هولوکاست که در طی آن یک سوم از مردم یهود و تعداد بی‌شماری از اعضای اقلیت‌های دیگر به قتل رسیدند، در هر دوره‌ای برای همه انسان‌ها هشدار می‌باشد در مورد خطرات نفرت، عدم بردباری، نژادپرستی و پیشداوری‌ها». آلمان و کشورهای دیگر این روز یادبود را قبلا تعیین کرده بودند.

کوفی عنان، دبیرکل آن زمان سازمان ملل به تاریخ ۲۷ ژانویه سال ۲۰۰۶ در نخستین یادبود بین‌المللی هولوکاست گفت: «تراژیدی هولوکاست رخ داده و نمی‌شود زمان را به عقب بازگرداند. خاطرات آن باید با شرم و شوک زنده نگه داشته شود تا زمانی که حافظه انسانی وجود دارد.»

در تاریخ ۲۷ ژانویه سال ۱۹۴۵، ارتش سرخ شوروی سابق اردوگاه کار اجباری و مرگ نازی‌ها به نام «اوشویتس بیرکناو» را آزاد کرد. سربازان در آن‌جا با تعداد اندکی از بازماندگان، ویرانه‌های اتاق‌های گاز، اجساد و خاکستر کشته‌شدگان روبه‌رو شدند. فقط در اوشویتس تقریباً ۱/۱ میلیون تن به قتل رسیدند. بیش‌تر آن‌ها، تقریباً ۹۰ درصد شان یهودی بودند. اوشویتس فقط یکی از مراکز متعدد تعقیب و کشتار دسته جمعی توسط آلمان نازی در اروپا بود. تا پایان جنگ جهانی دوم در ماه می سال ۱۹۴۵، بیش از شش میلیون یهودی، صدها هزار تن از مردم سینتی و روما، انسان‌های دارای معلولیت، مخالفان سیاسی، اشخاصی که به‌عنوان همجنس‌گرا تعقیب می‌شدند، افرادی که مجبور به کار اجباری بودند، اسیران جنگی، شاهدان یهودی و شمار بسیاری از افراد دیگر هدف اعمال تروریستی نازی‌ها قرار گرفتند و کشته شدند.

کوفی عنان در آن زمان تاکید کرده بود: «یادآوری تضمینی برای آینده نیز هست. پرتگاهی که در اردوگاه‌های مرگ نازی‌ها ایجاد شد، با نفرت، پیشداوری و یهودستیزی آغاز شد. یادآوری این مراحل آغازین می‌تواند به ما نشان دهد که پیوسته در جست‌وجوی علائم هشداردهنده باشیم.»

آمدن هیتلر چه چیز را تغییر داد؟

آدولف هیتلر، رهبر حزب نازی، یهودیان را مقصر شکست آلمان در جنگ جهانی اول می‌دانست و مدعی بود که آنها در جنگ از پشت به آلمان خنجر زده‌اند.

دانشمندان نژادپرست نازی هم به غلط ادعا می‌کردند که قوم یهود مادون انسان هستند. آن‌ها می‌گفتند برخی نژادها مانند نژاد آریایی آلمانی، نژاد برتر هستند و بر نژادهای دیگر مانند یهودی، اسلاو، روما (کولی یا جیسی‌ها) و سیاهپوستان برتری دارند.

به محض آن‌که هیتلر در سال ۱۹۳۳ در آلمان به قدرت رسید، برنامه آزار و اذیت یهودیان آغاز شد. قانون نورنبرگ که سال ۱۹۳۵ میلادی تصویب شد، یهودیان را از بسیاری از حقوق شهروندی‌شان، محروم کرد.

در شب شیشه‌های شکسته، ۹۱ یهودی به قتل رسیدند، ۳۰ هزار نفر بازداشت و به اردوگاه‌های کار اجباری فرستاده شدند و ۲۶۷ کنیسه ویران شدند. یک اتفاق دیگر هم به موج یهودستیزی دامن زد و زمینه آزار بیش‌تر یهودیان را فراهم کرد. در پاریس، هرشل گرینشپان، یک یهودی لهستانی تبار، ارنست فم رات، دیپلمات آلمانی را کشت.

چند روز قبل، مقامات آلمانی هزاران یهودی لهستانی ساکن آلمان را اخراج کرده بودند. هرشل گرینشپان دریافته بود که والدینش که از سال ۱۹۱۱ در آلمان ساکن بودند، در میان این گروه بودند.

در واکنش، در آلمان، به مغازه‌ها و خانه‌های یهودیان و کنیسه‌های آن‌ها حمله شد. شب ۹ نوامبر ۱۹۳۸ میلادی، کریستال‌ناخت یا «شب شیشه‌های شکسته» نام گرفت که شیشه‌خانه‌ها و مغازه‌ها، کف خیابان‌ها را پوشانده بود.

۹۱ یهودی کشته و ۳۰ هزار نفر به اردوگاه کار اجباری فرستاده شدند. اول سپتامبر ۱۹۳۹، آلمان به لهستان حمله کرد. با شروع جنگ دوم جهانی در سال ۱۹۳۹، زمینه قتل عام یهودیان هم چیده شد.

تقویم مختصر هولوکاست

۱۹۳۳: «پیراهن خاکی‌ها» یا شبه‌نظامیان اس‌ا، حزب نازی آلمان، بیرون مغازه یهودیان جمع می‌شدند و به آلمانی‌ها فشار می‌آوردند که از یهودیان خرید نکنند.

تابستان ۱۹۳۵: به تدریج بوسترهای «جای یهودیان اینجا نیست» در سراسر آلمان مشاهده می‌شد.

سپتامبر ۱۹۳۵: قانون نورنبرگ ازدواج با آلمانی‌ها و شرکت در انتخابات را برای یهودیان ممنوع کرد. هم‌چنین یهودیان اجازه نداشتند شب‌ها بیرون بروند یا دوچرخه داشته باشند.

۹ نوامبر ۱۹۳۸: در «کریستال‌ناخت» به خانه و مغازه یهودیان حمله شد. بسیاری از مردان یهودی کشته یا به اردوگاه کار اجباری فرستاده شدند.

ژانویه ۱۹۳۹: هیتلر یهودیان را به تحریک سایر کشورها علیه آلمان متهم کرد و گفت اگر جنگی در بگیرد آن‌ها را نابود خواهد کرد.

یک سپتامبر ۱۹۳۹: آلمان به لهستان حمله کرد و جنگ جهانی دوم آغاز شد.

۱۹۴۰: آلمان‌ها بسیاری از یهودیان در شهرهای مختلف لهستان را به گتوها منتقل کردند. آن‌ها در گتو هیچ حقوقی نداشتند و بسیاری از گرسنگی جان باختند.

۱۹۴۱: تمام یهودیان مجبور شدند ستاره زرد داوود به لباس خود نصب کنند. در همان سال در شرق اروپا جوخه‌های مرگ اس‌اس آلمان نازی به نام آیزاتس‌گروپن، بیش از یک میلیون یهودی را قتل‌عام کردند.

۱۹۴۲: در جلسه وائزه که در ویلایی در حومه برلین برگزار شد، سران حزب نازی درباره «راه‌حل نهایی برای مسئله یهود» تصمیم گرفتند که منظورشان کشتار جمعی و سیستماتیک یهودیان بود.

هولوکاست چه طور شکل گرفت؟

بعد از کنفرانس وانزه که در عمارتی در حومه برلین با شرکت سران حزب نازی تشکیل شد، تصمیم گرفته شد که «راه حل نهایی برای مسئله یهود» اجرا شود که منظور از آن کشتار سیستماتیک و جمعی یا در واقع نسل‌کشی یهودیان است.

ماجرای هولوکاست به کل فرآیند کشتار یهودیان گفته می‌شود که در فاصله سال‌های ۱۹۳۹ تا ۱۹۴۵ اتفاق افتاده و فقط اتاق‌های گاز و کوره‌های آدم‌سوزی نیست بلکه تیرباران جمعی، مرگ بر اثر قحطی و مرگ در مسیر سخت رسیدن به اردوگاه‌های کار اجباری را هم شامل می‌شود. در جریان هولوکاست حدود ۶ میلیون یهودی در سراسر اروپا با هدف محو جمعیت یهودیان از روی زمین، قتل عام شدند. گفته می‌شود از هر ۱۰ یهودی در اروپا ۷ نفر کشته شدند.

نازی‌ها در آن دوره همچنین میلیون‌ها انسان دیگر غیر یهودی را که از نظر آنها نژاد غیربرتر بودند، قتل عام یا شکنجه کردند؛ از جمله قتل عام نیم میلیون جیپسی، و کشتار ۲۵۰ هزار فرد معلول ذهنی و جسمی، کشتار اسلاوها در روسیه و لهستان و یوگسلاوی، اخته کردن افراد ناشنوا، و زندانی کردن همجنس‌گرایان.

در اردوگاه‌های مرگ چه اتفاقی افتاد؟

در فاصله سال‌های ۱۹۳۳ تا ۱۹۴۵ نازی‌ها بیش از ۴۰ هزار اردوگاه کار اجباری در سرزمین‌های تحت کنترل خود ساختند که بعضی برای نگهداری موقت مخالفان سیاسی و یهودیان و برخی اردوگاه‌های کار اجباری بود.

بعد از کشتار متراکم یهودیان، اوایل جنگ جهانی دوم، نازی‌ها به دنبال راهی بودند تا در کوتاه‌ترین زمان، تعداد بیشتری از یهودیان را قتل عام کنند تا به تعبیر خودشان اروپا از شر یهودیان خلاص شود. تیرباران، روشی چندان آسان نبود و دفن قربانیان زمان می‌برد.

در اواخر سال ۱۹۴۱ اولین اردوگاه مرگ به نام خلمنو در لهستان ساخته شد که جمعیت زیادی از یهودیان از سراسر اروپا و کشورهای تحت اشغال به آن‌جا منتقل شده بودند. در این اردوگاه اغلب یهودیان و کولی‌ها در کامیون‌های سیار گاز به قتل رسیدند.

در لهستان در کل شش اردوگاه مرگ در مناطق تحت اشغال آلمان ساخته شد که بزرگ‌ترین و بدنام‌ترین آن‌ها آشویتس بود. مردم از سراسر اروپا از طریق واگن‌های مخصوص حمل دام به آشویتس منتقل می‌شدند. این واگن‌ها نه پنجره داشت، نه توالت و نه صندلی. غذایی هم به آن‌ها داده نمی‌شد.

زندانیانی که به آشویتس می‌رسیدند به دو دسته تقسیم می‌شدند: عده‌ای برای کار انتخاب می‌شدند و عده‌ای فوراً کشته می‌شدند. به گروه دوم دستور داده شد که برهنه شوند و برای دوش گرفتن آماده شوند؛ فریبی که برای فرستادن قربانیان به اتاق گاز استفاده می‌شد. در اتاق‌های گاز به جای آب دریاچه‌های گاز مرگ‌آور «سیلکون ب» به روی آن‌ها باز می‌شد. بعد از مرگ که حدود ۲۰ دقیقه طول می‌کشید، قربانیان را در کوره‌های آدم‌سوزی می‌سوزاندند.

در سال‌های بین ۱۹۴۱ تا ۱۹۴۵ کشتار و قتل عام گسترده انسان‌ها در اندازه‌ای انجام شد که قبل آن سابقه نداشت.

هولوکاست چه طور پایان یافت؟

سربازان متفقین شامل بریتانیا، آمریکا، جماهیر شوروی، هنگام پیشروی به سمت اروپا برای عقب راندن آلمان، اردوگاه‌های مرگ را پیدا کردند. نازی‌ها که می‌دانستند شکست خواهند خورد، تلاش کردند شواهد جنایات خود را در اردوگاه‌ها از بین ببرند. آن‌ها بازماندگان در لهستان را مجبور کردند که پای پیاده به اردوگاه‌های کار در آلمان بازگردند. بسیاری در این مسیر مرگبار جان خود را از دست دادند. نازی‌ها نتوانستند آثار تمام جنایات خود را پاک کنند. زمان زیادی طول نکشید تا ابعاد فاجعه هولوکاست مشخص شود. اردوگاه مایدانک در لهستان اولین اردوگاهی بود که در تابستان ۱۹۴۴ آزاد شد. بسیاری از زندانیان به دلیل بیماری و آسیب‌هایی که دیده بودند، مدتی بعد از آزادی جان باختند.

آیا نازی‌ها برای هولوکاست محاکمه شدند؟

۱۱ دسامبر ۱۹۴۶ سازمان ملل متحد تصویب کرد که نسل‌کشی یک جنایت تحت قوانین بین‌المللی است. آدولف هیتلر و برخی دیگر از سران حزب نازی، در پایان جنگ خود را کشتند و بنابراین امکان محاکمه آن‌ها وجود نداشت. بسیاری دیگر هم ناپدید شدند و احتمالاً به قاره آمریکا یا سایر نقاط جهان گریختند. یکی از اصلی‌ترین آن‌ها به نام آدولف آیشمن را که مسئول اداره امور یهودیان در دولت نازی بود، در آرژانتین یافتند و به اسرائیل بازگرداندند. او سال ۱۹۶۲ در اسرائیل اعدام شد.

در نوامبر ۱۹۴۵، بزرگ‌ترین دادگاه جنایت‌کاران جنگی در نورنبرگ برای محاکمه ۲۲ متهم اصلی آغاز شد و بعد از حدود یک سال ۱۲ متهم به اعدام محکوم شدند. دادگاه‌های مشابه در طول دهه‌های گذشته ادامه داشته است.

اخیراً در ژوئیه ۲۰۱۵ یک دادگاه آلمان نگاهی به سابق آشویتس را در ۹۴ سالگی محاکمه کرد. اکتبر ۲۰۲۱ هم یک سرباز اردوگاه زاخسنهاوزن به عنوان مسن‌ترین زندانی نازی به دادگاه برده شد.

چرا آشویتس؟

شهر «اوشوینچیم» یا همان آشویتس از نظر جغرافیایی در مرکز اروپا واقع شده است. کریستف هوینر معاون کمیته بین‌المللی آشویتس به دوپچه‌وله گفته است: «این مکان از این نظر انتخاب شد که به لحاظ تکنیک حمل و نقل در مرکز اروپا قرار دارد و با قطارهای موسوم به «قطار دیپورت یا اخراج» به راحتی به آن دسترسی داشتند.»

حسابداری مرگ

قاتلان محاسبه‌گران خوبی بودند، آن‌ها حساب همه چیز را کرده بودند. «قطارهای دیپورت» می‌بایست سریع به مقصد می‌رسیدند و هرچه بیش‌تر انسان‌ها را به سوی مرگ می‌بردند. به همین دلیل «آشویتس» بهترین انتخاب بود.

کنفرانس «وان‌زه»

وقتی ارتش هیتلر بخش‌های بزرگی از اروپا را اشغال کرد، می‌بایست تمام یهودیان مناطق اشغال‌شده را «از بین ببرد.» برای یافتن بهترین راه نابودی یهودیان در ۲۰ ژانویه ۱۹۴۲ پانزده تن از مقامات ارشد دولت نازی در ویلایی در کنار دریاچه «وان» واقع در غرب برلین که در آن زمان یک مهمانخانه متعلق به پلیس بود، گرد هم آمدند.

این ملاقات تنها یک ساعت و نیم طول کشید و در آن «راه‌حل نهایی» برای اسارت و انتقال اجباری یهودیان به آشویتس و سوزاندن اجساد آنان در کوره‌های آدم‌سوزی به تصویب رسید. یکی از افسران اس‌اس به نام رودولف لانگه روز قبل از شرکت در کنفرانس وان‌زه، در نزدیکی ریگا (لتونی کنونی) دستور تیرباران ۹۰۰ یهودی را صادر کرده بود و پس از اجرای فرمانش به برلین رفت.

کسانی که امروز از محل کنفرانس وان‌زه در برلین دیدن می‌کنند و تنها پروتکل این جلسه ۹۰ دقیقه‌ای را می‌خوانند، در هیچ جای این متن واژه «قتل» یا «کشتن» را پیدا نمی‌کنند، تنها از «راه‌حل نهایی» صحبت شده اما همه شرکت‌کنندگان خوب می‌دانستند که این راه‌حل نهایی چیست. دو ماه پس از برگزاری این کنفرانس، از ماه مارس ۱۹۴۲ "قطارهای دیپورت" از سراسر اروپا به سوی اردوگاه‌های مرگ در لهستان سرازیر شدند؛ یهودیان باید «نابود» می‌شدند.

از قطار به سوی اتاق گاز

از این پس نام آشویتس در تمامی ایستگاه‌های قطار سراسر آلمان و اروپا به‌عنوان مقصد وارد شد. اردوگاه «آشویتس-بیرکناو» یک سکوی مخصوص داشت که اسرا پس از پیاده شدن از قطار همگی به آن سکو منتقل شده و بسیاری از آن‌ها از همان‌جا به اتاق‌های گاز منتقل می‌شدند. بقیه نیز برای کار اجباری به اردوگاه برده می‌شدند.

در بسیاری از شهرهای آلمان بنای یادبودی در ایستگاه‌های قطار ساخته شده است از جمله در شهرهای کلن، اشتوتگارت، هامبورگ و ویسبادن. معروف‌ترین این بناها «یادبود سکوی ۱۷» در ایستگاه قطار گرونه‌والد در برلین است. این بنا همه ساله مورد بازدید سیاستمدارانی از تمامی کشورها و هیأت‌هایی از اسرائیل قرار می‌گیرد. تنها از این سکوی قطار حدود ۳۵ قطار حامل ۱۷ هزار یهودی به آشویتس منتقل شدند. در بسیاری از کشورهای دیگر اروپا نیز نازی‌ها یهودیان را اغلب با قطارهای مخصوص حمل حیوانات به آشویتس می‌فرستادند؛ از کشورهای چون فرانسه، بلژیک، هلند، ایتالیا، مجارستان، یونان، کشورهای بالکان، کروواسی، بلغارستان و مقدونیه.

شاهدی زنده

«آینتا لاسکر-وال‌فیش» از شهر برسلاو در لهستان یکی از مسافران این قطارها بود. او که ژوئیه امسال ۱۰۰ ساله می‌شود، تنها به این دلیل که ویولن‌سل می‌نواخت توانست از اردوگاه آشویتس جان سالم به در برد.

آینتا از دسامبر ۱۹۴۳ تا نوامبر ۴۴ در آشویتس بود و پس از آن به اردوگاه برگن-بلزن در شمال هانوفر منتقل شد. او در سال ۲۰۱۸ در سخنرانی‌اش در پارلمان آلمان برای یادبود قربانیان هولوکاست گفت: «در آشویتس اگر مستقیم به اتاق گاز منتقل نمی‌شدی باز هم مدت طولانی زنده نمی‌ماندی، حداکثر سه ماه.»

او به دلیل استعدادش در نواختن ویولن‌سل وارد گروه «ارکستر دختران» شد و نجات پیدا کرد.

لاسکر-وال‌فیش در توضیح آنچه در سنین کودکی شاهدش بوده می‌گوید: «تعداد انتقالی‌ها به آشویتس به قدری زیاد بود که از ظرفیت کوره جسدسوزی ۷ بیش‌تر بود. کسانی که در این کوره جا نمی‌شدند با شلیک تیر به قتل می‌رسیدند. در بسیاری موارد کسانی را که زنده بودند به داخل کوره‌های در حال سوختن می‌انداختند. من خودم این را دیدم.»

«آشویتس-بیرکناو»، یک ماشین کشتار بود با کوره‌های صنعتی. کسانی که امروز از آشویتس بازدید می‌کنند، در ایستگاه‌های مختلف آن از وحشت لال می‌شوند؛ انبوهی از موهای انسان‌ها، عینک و ویترونی بزرگ مملو از وسایل به جا مانده از مقتولان: شاهدان پیش از قتل.

آزادسازی آشویتس

در ۲۷ ژانویه ۱۹۴۵ سربازان ارتش سرخ به اردوگاه آشویتس رسیدند. کریستف هوینر معاون کمیته بین‌المللی آشویتس با بسیاری از بازماندگان این اردوگاه مرگ همراه بوده است. او می‌گوید: «برای لحظه‌ای سکوت مطلق برقرار بود. آزادکنندگان؛ سربازان جوانی از اوکراین، روسیه و سایر جمهوری‌های آن زمان شوروی جلوی دروازه آشویتس ایستاده بودند و آن‌چه را که می‌دیدند، باور نمی‌کردند. آن‌ها پیش‌تر چیزهای بسیار زیادی دیده بودند اما نه آن‌چه در آن لحظه جلوی چشمانشان بود: مردگانی روی دو پا. تنها زمانی که چشم‌ها و صورت‌ها را دیدند متوجه شدند که این اسکلت‌ها زنده هستند.»

هر کس که وارد آشویتس می‌شد یک شماره دریافت می‌کرد که نازی‌ها آن را روی بازوی او تلو می‌کردند. نه تنها این تلو بلکه غیرانسانی بودن غیرقابل تصور این مکان هرگز آن‌ها را رها نمی‌کند.

آنیتا لاسکر-وال فیش در سخنرانی‌اش در بوندس‌تاگ در سال ۲۰۱۸ گفت: «جنایات غیرقابل تصور علیه انسان‌های بیگناه کم‌کم در عرصه عمومی فاش شد. حجم فاجعه غیرقابل درک بود.»

هویبیر، معاون کمیته بین‌المللی آشویتس می‌گوید: «آن‌جا (آشویتس) محل وقوع یک جنایت سازمان‌دهی شده دولتی بود و جنایت این بود که یک دستگاه صنعتی برای کشتار انسان‌ها ساخته بودند.»

در آلمان دهه‌ها طول کشید تا تحقیقات گسترده‌تری درباره قساوت آشویتس آغاز شود. و حالا آخرین بازمانده‌های این جنایت هنوز زنده هستند.

انکار هولوکاست در کدام کشورها جرم است؟

در مقابل شواهد تاریخی زیادی که در تایید هولوکاست وجود دارد و در دادگاه نورنبرگ و سایر مجامع بین‌المللی ارائه شده، شماری هستند که درباره این واقعه تردید دارند یا تعداد قربانیان را غلو شده تصور می‌کنند. انکاری که برای بازماندگان هولوکاست بسیار دردناک بوده است.

در ۱۶ کشور اروپایی از جمله آلمان، فرانسه، ایتالیا، بلژیک، جمهوری چک، سوئیس، اتریش، لهستان، مجارستان و همین‌طور اسرائیل انکار هولوکاست جرم است و مجازات و جریمه دارد.

روژه گارودی، فیلسوف فرانسوی در سال ۱۹۹۸ در فرانسه به شش ماه زندان و ۳۷ هزار یورو جریمه محکوم شد. ژان ماری لوپن، سیاست‌مدار راست‌گرای فرانسوی، بنیان‌گذار جبهه ملی و پدر مارین لوپن هم به همین اتهام جریمه شده بود. در آلمان، اتریش، سوئیس و مجارستان هم در همین زمینه تعدادی محاکمه شده‌اند.

انکار هولوکاست در آمریکا ممنوع نیست چون متمم قانون اساسی این کشور هرگونه ممنوعیت باورهای دینی و محدودیت آزادی بیان را منع کرده است. در بریتانیا هم طبق قانون انکار هولوکاست ممنوع نیست و در هر دو کشور مدافعان آزادی بیان مخالف جرم‌انگاری آن هستند. اما سه سال پیش دادگاهی در لندن علیه یک خواننده راست افراطی حکم داد که می‌تواند مورد استناد دادگاه‌های دیگر قرار گیرد.

سازمان ملل متحد چند روز پیش در ۲۱ ژانویه ۲۰۲۲ به پیشنهاد آلمان و اسرائیل، قطع‌نامه‌ای را با هدف مقابله با انکار هولوکاست مطرح و در مجمع عمومی تایید کرد. در این قطع‌نامه با هشدار درباره افزایش انکار هولوکاست، موارد انکار را تعریف کرد از جمله «کوچک جلوه دادن فاحش شمار قربانیان.»

موضع جمهوری اسلامی ایران

مقام‌های جمهوری اسلامی بارها اظهارنظرهایی در باره محو اسرائیل داشته‌اند که بیان آن‌ها در بسیاری موارد با واکنش گسترده و محکومیت جامعه جهانی و نهادهای بین‌المللی از جمله سازمان ملل متحد همراه بوده است.

سران این کشور از جمله چهره‌های سیاسی خبرساز در انکار هولوکاست بوده‌اند. چند اظهارنظر آیت‌الله علی خامنه‌ای علیه هولوکاست در صدر اخبار قرار گرفته است. او سال ۱۳۹۳ گفته بود «معلوم نیست اصل این قضیه واقعیت دارد یا ندارد و اگر واقعیت دارد چه شکلی بوده.»

محمود احمدی‌نژاد، رئیس‌جمهور سابق ایران در دوران ریاست‌جمهوری، هولوکاست را افسانه خواند و در سخنرانی خود در سازمان ملل خواهان تحقیق درباره هولوکاست شد. او گفت «اگر اروپاییان یهودیان را کشته‌اند چرا توانش را فلسطینیان پس می‌دهند؟»

هیتلر در کتاب «نبرد من» با استناد به تحقیقات شبه علمی، ویژگی‌های ظاهری نژاد آریایی را چنین بیان می‌کند: «قد بلند (بیش از ۱۷۵ سانتی‌متر)، چهره کشیده، چانه برجسته، بینی باریک و صاف با برآمدگی کوچک، جمجمه کشیده، موی صاف و روشن، رنگ چشم روشن و پوست سفید.» نازی‌ها افرادی را که فاقد ویژگی‌های مذکور بودند به قتل می‌رساندند تا به قول خودشان دست به پاک‌سازی نژادی بزنند.

گرایش برخی افراد و گروه‌های نازیسم، در دوره رضا شاه افزایش یافت چرا که خود رضا شاه علاقه زیادی به هیتلر و همکاری با حکومت نازی داشت و به همین دلیل در پایان جنگ دوم جهانی، متفقین او را از حکومت عزل کردند و به تبعید فرستادند.

آیا نتانیاهو دستگیر و محاکمه خواهد شد؟

دادگاه کیفری بین‌المللی لاهه روز پنج‌شنبه اول آذر اعلام کرد حکم بازداشت بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل، یوآو گالانت، وزیر دفاع پیشین این کشور و محمد دیاب المصری، ملقب به «ضیف»، فرمانده «کشته‌شده» سازمان اسلامی حماس را صادر کرده است.

این احکام از سوی کریم خان، دادستان ارشد دادگاه کیفری بین‌المللی لاهه صادر شده است.

این احکام به دلیل عملکرد ارتش اسرائیل به اتهام «جنایات جنگی» و «جنایت علیه بشریت» در جنگ غزه و نیز عملیات سازمان حماس علیه شهروندان اسرائیل امضا و صادر شده است.

سازمان حماس از سوی اتحادیه اروپا و آمریکا به‌عنوان گروهی تروریستی معرفی شده است.

کریم خان، بهار امسال از تیمی از دادستان‌های دادگاه کیفری بین‌المللی خواسته بود با موضوع صدور حکم بازداشت مقامات ارشد اسرائیل و سه عضو ارشد گروه افراطی حماس موافقت کنند.

کریم خان خواهان آن بود که حکم جلب برای اسماعیل هنیه و یحیی سنوار نیز صادر شود اما این دو رهبر حماس در ماه‌های بعد در عملیات اسرائیلی، یکی در تهران و دیگری در غزه کشته شدند.

اسرائیل تأکید دارد که محمد ضیف، فرمانده ارشد حماس را نیز کشته است اما این گروه هنوز مرگ او را رسماً تأیید نکرده است. دیوان کیفری بین‌المللی پنج‌شنبه اعلام کرد پذیرش صلاحیت دادگاه توسط اسرائیل، برای صدور احکام جلب علیه مقامات ارشد این کشور، الزامی نبوده است.

دیوان لاهه از زمان کوتاهی پس از شروع جنگ غزه، شکایت دولت آفریقای جنوبی که ارتش اسرائیل و سران آن را به «جنایت جنگی» متهم کرد، مورد بررسی قرار داد.

اسرائیل با وجود مشارکت در روند قضایی لاهه و اعزام قاضی ارشد به دیوان، این روند در این دادگاه سازمان ملل را محکوم و با رد اتهامات وارده، تأکید کرده که از شهروندان خود در مقابل اقدامات گروه‌های تروریستی دفاع می‌کند.

دیوان کیفری بین‌المللی لاهه، روز پنج‌شنبه ۲۱ نوامبر-اول آذر، حکم جلب بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل و یوآو گالانت، وزیر دفاع پیشین این کشور را صادر کرد. دادگاه در همین حال حکم جلب محمد دیاب ابراهیم المصری (معروف به محمد ضیف)، فرمانده نظامی گروه تروریستی حماس را نیز صادر کرده است.

صدور حکم جلب برای بنیامین نتانیاهو در ساعتی اعلام شد که او روز اول آذر با آموس هاکستاین، نماینده ویژه آمریکا برای دستیابی به آتش‌بس در جنگ لبنان در اورشلیم دیدار کرده بود. نتانیاهو پیش‌تر گفته بود روند آغاز شده در دادگاه لاهه «شرم‌آور» و «یهودستیزانه» است.

یوآو گالانت که حدود ۱۳ ماه از جنگ جاری اسرائیل را اداره کرده بود، ماه گذشته از سوی بنیامین نتانیاهو به دلیل اختلافات فیما بین اخراج شد. این نخستین بار در تاریخ این دادگاه وابسته به سازمان ملل متحد است که علیه مقامات ارشد یک کشور که نظام سیاسی آن دموکراتیک محسوب می‌شود، حکم بازداشت صادر کرده است.

احکام پیشین این دادگاه بیشتر علیه رهبران حکومت‌هایی مانند سودان و صربستان یا برخی حکومت‌های خودکامه در آفریقا صادر شده بود.

صدور حکم جلب، بنیامین نتانیاهو و یوآو گالانت را به مظنونین تحت تعقیب بین‌المللی تبدیل می‌کند.

به نوشته آسوشیتدپرس، این امر ممکن است تلاش‌ها برای پایان دادن به جنگ غزه را هم با پیچیدگی‌های بیشتری روبه‌رو کند اما پیامدهای عملی آن می‌تواند محدود باشد زیرا اسرائیل و متحد اصلی آن، آمریکا، عضو این دادگاه نیستند.

جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا، پیش‌تر با انتقاد از احتمال صدور حکم جلب علیه رهبران اسرائیل از سوی دادگاه لاهه گفته بود اسرائیل حق دارد از خود و شهروندانش در برابر حماس دفاع کند.

سناتور جان تون، رهبر اکثریت جمهوری خواه در مجلس آتی سنای آمریکا، در روزهای گذشته هشدار داده بود که اگر دیوان کیفری بین‌المللی و دادستان آن «اقدامات ظالمانه» و «غیرقانونی» برای پیگیری حکم بازداشت مقامات اسرائیلی را لغو نکنند، سنا باید فوراً قانون تحریم‌ها (علیه دیوان) را تصویب کند، همان‌گونه که مجلس نمایندگان در اقدامی با حمایت هر دو حزب این تحریم را تصویب کرد.

مجلس نمایندگان آمریکا بهار امسال تصویب کرد که روایت ورود برای مقامات دیوان جهت سفر به آمریکا لغو، ورود اعضا و کارکنان دیوان به آمریکا محدود و هر یک از مقامات دیوان که در تلاش برای بازداشت یا محاکمه متحدها آمریکا دخیل باشد، با محدودیت‌های مالی از سوی آمریکا روبه‌رو خواهد شد.

در واکنش به صدور حکم‌های بازداشت دادگاه کیفری بین‌المللی علیه بنیامین نتانیاهو نخست‌وزیر اسرائیل، یوآو گالانت وزیر دفاع پیشین اسرائیل و ابراهیم المصری فرمانده حماس (که احتمالاً کشته شده است)، کشورهای مختلف و مقامات متعددی اظهار نظر کرده‌اند.

سخن‌گوی شورای امنیت ملی کاخ سفید این حکم‌ها را رد کرده و نسبت به روند سریع صدور آن‌ها ابراز نگرانی کرده است. سناتور جمهوری خواه لیندزی گراهام نیز دادگاه را «یک شوخی خطرناک» خوانده و خواستار تحریم آن از سوی سنای آمریکا شده است.

نخست‌وزیر بریتانیا، کی‌یر استارمر، اعلام کرد که بریتانیا به استقلال دادگاه کیفری بین‌المللی احترام می‌گذارد.

سخن‌گوی نخست‌وزیر تأکید کرد که دادگاه کیفری بین‌المللی به‌عنوان نهاد اصلی بین‌المللی برای تحقیق و پیگرد جدی‌ترین جنایات بین‌المللی مورد احترام بریتانیا است. وی در عین حال تصریح کرد که هیچ‌گونه برابری اخلاقی میان اسرائیل به‌عنوان یک دموکراسی و گروه‌های حماس و حزب‌الله لبنان که سازمان‌های تروریستی هستند وجود ندارد.

جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، تأکید کرده که حکم‌ها باید اجرا شوند.

وزیر خارجه هلند، کاسپار فلداکامپ، بر استقلال دادگاه تأکید کرده و گفته کشورش با حکم‌های بازداشت همکاری می‌کند. سخنگوی وزارت خارجه فرانسه واکنش این کشور را مطابق قوانین دادگاه دانسته اما از اظهارنظر درباره احتمال بازداشت نتانیاهو خودداری کرده است. آنتونیو تاجانی، وزیر خارجه ایتالیا، حمایت از دادگاه کیفری بین‌المللی را اعلام کرده اما گفته که تصمیم درباره نحوه واکنش با همکاری متحدها اتخاذ خواهد شد. وزیران خارجه نروژ، سوئد و ایرلند نیز از نقش دادگاه کیفری بین‌المللی در اجرای عدالت حمایت کرده‌اند. نخست‌وزیر ایرلند این حکم‌ها را «گامی بسیار مهم» دانسته است. در اسرائیل، دفتر نخست‌وزیری این کشور، این اقدام را «یهودستیزانه» توصیف کرده و آن را «ادعاهای مضحک و نادرست» علیه اسرائیل دانست. یوآو گالانت تأکید کرده که اسرائیل حق دفاع از خود را از دست نخواهد داد.

اسحاق هرترزوغ، رئیس‌جمهور اسرائیل، این تصمیم را حمایت از «تروریسم و شرارت» خوانده و گفته سیستم عدالت بین‌المللی را به «سپر انسانی» برای حماس تبدیل کرده است.

وزیر خارجه اسرائیل، گیدئون سعار، این حکم‌ها را «لحظه‌ای تاریک» برای دادگاه دانسته و آن را فاقد مشروعیت توصیف کرده است. یائیر لاپید، رهبر اپوزیسیون اسرائیل، صدور این حکم‌ها را «پاداشی برای تروریسم» نامیده است. بزلال اسموتریچ، وزیر دارایی اسرائیل، خواستار تحریم تشکیلات خودگردان فلسطین به‌عنوان پاسخ شده و ایتمار بن‌گویبر، وزیر امنیت، دادگاه را «کاملاً یهودستیز» خوانده است.

از سویی دیگر، تشکیلات خودگردان فلسطین نیز از این تصمیم استقبال کرده و خواستار اجرای آن از سوی کشورهای عضو دادگاه شده است. ایمن الصفدی، وزیر خارجه اردن، گفته احکام دادگاه کیفری بین‌المللی باید محترم شمرده شده و اجرا شوند و تأکید کرده که فلسطینیان شایسته عدالت هستند.

پیتر استانو، سخنگوی کمیسیون اتحادیه اروپا با بیان اینکه از حکم بازداشت بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل و یوآو گالانت، وزیر دفاع سابق اسرائیل که توسط دیوان کیفری بین‌المللی صادر شد، حمایت می‌کنند، گفت تمام کشورهای عضو موظف به اجرای حکم بازداشت هستند.

استانو در پاسخ به سؤال خبرنگار آنادولو اظهار داشت: اتحادیه اروپا و کشورهای عضو آن به شدت به عدالت کیفری بین‌المللی و مبارزه با مصونیت از مجازات متعهد هستند. ما از دیوان کیفری بین‌المللی و اصول مندرج در اساسنامه رم حمایت می‌کنیم. اتحادیه اروپا به استقلال و بی‌طرفی دیوان احترام می‌گذارد.

او ادامه داد: اتحادیه اروپا یادآور می‌شود که دیوان کیفری بین‌المللی یک نهاد بین‌المللی مهم و مستقل است. وظیفه آن تعقیب جدی‌ترین جنایات بر اساس قوانین بین‌المللی است. همه کشورهایی که اساسنامه رم را که شامل همه کشورهای عضو اتحادیه اروپا است، تصویب کرده‌اند، موظف به اجرای حکم بازداشت هستند.

واشنگتن پست: «این گونه است که فاشیسم وارد آمریکا می‌شود»

در می ۲۰۱۶، دونالد ترامپ آخرین جمهوری‌خواهی بود که از رقابت‌های مقدماتی باقی ماند و زمانی که رابرت کاگان، مورخ، مقاله‌ای را در واشنگتن پست با تیتر «این گونه است که فاشیسم وارد آمریکا می‌شود» منتشر کرد جهان هم‌چنان کمی سردرگم و نسبتاً نگران بود.

این یکی از اولین مقاله‌ها در آمریکا بود که نگرانی‌ها از فاشیست بودن ترامپ را بیان می‌کند. این مقاله توجه بسیاری را در سراسر جهان به‌دست آورد. بعد از آن اشیپگل هم مقاله‌ای را منتشر کرد. لحظه‌ای که توجه‌ها را جلب کرد این بود که اگر کاگان درست بگوید چی؟ در واقع درست این است که بگوییم کاگان با مقاله‌اش بحث درباره فاشیسم را دوباره راه انداخت. جالب است که این همان رابرت کاگان بود که سال‌ها عضو موثر حزب جمهوری‌خواه بود و در دولت جورج دبلیو بوش، رهبری کارکنان برای تئوکان‌ها.

از این مقاله سال‌ها گذشته است؛ اما دونالد ترامپ بار دیگر وارد حاشیه‌های ایالات متحده آمریکا شده است، البته قدرتمندتر از آن دوره! شخصیت‌پردازی از ترامپ به‌عنوان «مرد قوی» و توصیف او در استفاده زیرکانه از ترس، تنفر و خشم. کاگان می‌نویسد: «فاشیسم این گونه وارد آمریکا می‌شود، نه با پوتین و سلام نظامی. بلکه با یک دغلکار تلویزیونی، میلیاردر حقه‌باز، یک خودشیفته‌ای که به رنجش‌ها و ناامنی‌های عمومی نفوذ می‌کند و با تمام اعضای یک حزب سیاسی ملی، از سر جاه‌طلبی یا وفاداری کورکورانه به حزب یا به‌سادگی از سر ترس، پشت سر او صف می‌کشند.»

اما تئودرو آدورنو در کتاب «شخصیت اقتدارطلب» فرض مهم لیبرالیسم مبنی بر این‌که فاشیسم در جهان پیرامون (جهان لیبرال) شکل می‌گیرد را به چالش می‌کشد و نشان می‌دهد که فاشیسم درست در قلب تجربه مدرنیته پیدا می‌شود. براین اساس، فاشیسم حادثه‌ای عمیق‌تر از (ظهور) یک صورت سیاسی است. ذات یک فاشیست، «قدرت‌طلبی» است؛ خود را به قدرتمندان متصل و ضعیفان را پایمال تحقیر می‌کند- شدیداً میل به موثر بودن دارد؛ خشن و دارای فکری غیرمنطقی است و هم‌چنین به‌شکل جدی به‌دنبال شایعه‌پراکنی، بی‌اخلاقی و توطئه‌چینی برای دیگران است. در واقع فاشیسم پدیده‌ای است که بیش از هر چیز سیاست و امر سیاسی را به محاق می‌برد.

اخیرا دونالد ترامپ نقل قولی از موسولینی توییت کرد به این مضمون: «زندگی یک روزه همچو شیر به صد روز همچو بره زیستن ارجح است.» و در جواب شبکه خبری NBC که او را برای توییت دوباره این نقل قول مورد پرسش قرار داد گفت: «البته! اشکالی ندارد بدانیم این گفته موسولینی است. موسولینی، موسولینی بود ... نقل قولی بسیار خوب است. بسیار جالب است.»

تشابه ترامپ با فاشیست‌ها به این نقل قول ختم نمی‌شود. سخن‌رانی‌های انتخاباتی او به بستری از کشمکش‌های خشن تبدیل شده که خود ترامپ، دائما با گفتمان تنفر برانگیز علیه اقلیت‌ها، سیاهان و لاتین‌تباران، پناهندگان و مهاجرین، زنان و مخالفینش، رهبری می‌کند. او در مورد معترضی متعلق به جنبش «زندگی سیاهان اهمیت دارد» که در سخن‌رانی انتخاباتی‌اش مورد ضرب و شتم قرار گرفت، اظهار کرد: «شاید هم حشش بود.» در ماه فوریه در لاس وگاس، بعد از این که یکی از مخالفانش را بیرون انداختند، وی فریاد زد: «می‌دانید در گذشته با این جور آدم‌ها در چنین سخن‌رانی‌هایی چه می‌کردند؟ روی برانکار بیرون می‌بردنشان.» و ادامه داد: «بهتون بگم! دلم می‌خواهد صورتش را مشت‌باران کنم.» چند هفته بعد، مشت جانانه‌ای به یکی دیگر از مخالفان ترامپ حواله شد و نیروهای امنیتی، «رکیم جونز»، سیاه‌پوست ۲۶ ساله آفریقایی را که در لافایت کارولینای شمالی مورد حمله ناگهانی و غیر منتظره «جان مک‌گری» سفید پوست قرار گرفت، از استادبوم خارج کردند. معاون محلی بخشدار، نه مک‌گری مهاجم بلکه جونز را که مورد حمله قرار گرفته بود با کلنجار به زمین کشاند. برنامه تلویزیونی «Inside Edition» بلافاصله بعد از این حمله، با مک‌گری مصاحبه کرد و او گفت: «دفعه بعد شاید بکشیمش.» فردای آن روز مک‌گری بازداشت شد. ترامپ شخصا تقبل پرداخت هزینه‌های لازم برای دفاع طرفدارانش را که به چنین مشکلات قانونی بر می‌خورند، منجمه مک‌گری کرده است. و از پاسخ در مورد نظرش درباره حمایت دیوید دوک، مغز متفکر KKK کلوکوس کلان‌ها از او، طفره رفت.

ترامپ ارسال دارو به کشورهای در حال توسعه را متوقف کرد

آمریکا بزرگ‌ترین کمک‌کننده انسانی در جهان است، اما رئیس‌جمهور دونالد ترامپ تمام برنامه‌های توسعه خارجی را متوقف کرده است. این تصمیم شامل ارسال داروهای نجات‌بخش برای بیماری‌هایی مانند «اچ‌آی‌وی»، مالاریا و سل نیز می‌شود. دولت ترامپ ارسال داروهای مورد نیاز برای درمان ایدز «اچ‌آی‌وی»، مالاریا، سل و همچنین لوازم پزشکی برای نوزادان را در کشورهایی که تحت حمایت آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده (USAID) هستند، متوقف کرده است.

این تصمیم از طریق یک یادداشت رسمی که خبرگزاری رویترز به آن دست یافته، اعلام شده است. پیمان کاران و شرکای آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده دستور یافته‌اند که فوراً فعالیت‌های خود را متوقف کنند. این اقدام بخشی از توقف گسترده برنامه‌های کمکی ایالات متحده است که از زمان آغاز ریاست جمهوری ترامپ در ۲۰ ژانویه اعمال شده و با هدف بازنگری در این پروژه‌ها انجام می‌شود.

این دستور به شرکت «کمونیکس» (Chemonics)، یکی از بزرگ‌ترین پیمان‌کاران آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده که مسئول تامین دارو در سراسر جهان است، نیز ارسال شده است. دستور توقف شامل ارسال داروهای ایدز، مالاریا، سل، داروهای پیش‌گیری از بارداری، و همچنین داروهای مورد نیاز مادران و کودکان است.

یک منبع داخلی آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده و یکی از کارکنان پیشین این آژانس این اطلاعات را تایید کرده‌اند. آتول گاوآنده، رئیس پیشین بخش سلامت جهانی در آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده، این تصمیم را «فاجعه‌بار» توصیف کرد و گفت: «داروهای اهدایی زندگی ۲۰ میلیون نفر مبتلا به «اچ‌آی‌وی» (ایدز) را نجات می‌داد. این کمک‌ها از امروز متوقف می‌شود.» او همچنین هشدار داد که قطع زنجیره تامین دارو نه تنها موجب بیماری و گسترش ویروس «اچ‌آی‌وی» (ایدز) خواهد شد، بلکه خطر ظهور گونه‌های مقاوم به دارو را نیز افزایش می‌دهد. سازمان‌هایی که در ۲۳ کشور با ۶/۵ میلیون کودک یتیم و در معرض خطر ویروس «اچ‌آی‌وی» (ایدز) کار می‌کنند، از این تصمیم آسیب خواهند دید.

ترامپ در روز تحلیف خود دستور توقف ۹۰ روزه کمک‌های خارجی را صادر کرد تا کارایی این برنامه‌ها و تطابق آن‌ها با سیاست خارجی ایالات متحده بررسی شود. علاوه بر این، گزارش‌ها حاکی از آن است که حدود ۶۰ نفر از مقامات ارشد «آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده» به مرخصی اجباری فرستاده شده‌اند.

به گفته کارشناسان، این اقدامات کمک‌های میلیارد دلاری را که هر سال توسط ایالات متحده ارائه می‌شد، به خطر می‌اندازد. ایالات متحده تا سال ۲۰۲۳ بزرگ‌ترین کمک‌کننده بشردوستانه در جهان بود و حدود ۷۲ میلیارد دلار کمک مالی در آن سال ارائه کرد. این کشور ۴۲ درصد از کل کمک‌های بشردوستانه ثبت‌شده توسط سازمان ملل در سال ۲۰۲۴ را تأمین کرده بود.

نتیجه گیری

«اوشوینچیم»، شهری نه چندان مهم در لهستان با ۱۰ هزار نفر جمعیت بود، زمانی که ارتش آلمان نازی در سال ۱۹۳۹ لهستان را اشغال کرد. پس از الحاق لهستان به آلمان نازی، نام این شهر به «آشویتس» تغییر کرد و در سال ۱۹۴۱ بزرگترین مرکز نابودسازی انسانی در آن جا بنا شد: «اردوگاه آشویتس-بیرکناو».

در این اردوگاه مرگ که نازی‌ها نام «اردوگاه کار اجباری» بر آن گذاشته بودند تا سال ۱۹۴۵ حداقل یک میلیون و یکصد هزار انسان کشته شدند؛ اکثراً یهودی و پس از آن سینتی و روما و وابستگان به سایر اقلیت‌ها.

بیش از یک میلیون و یکصد هزار نفر که اکثراً یهودی بودند، در اتاق‌های گاز یا در اثر گرسنگی، سرما و بیماری در آشویتس جان خود را از دست دادند. نازی‌ها در جنگ جهانی دوم بیش از سه میلیون نفر از سه میلیون و ۲۰۰ هزار یهودی لهستان را به قتل رساندند.

در مجموع، بین سال‌های ۱۹۴۱ تا ۱۹۴۵، آلمان نازی و هم‌دستانش به‌طور سیستماتیک شش میلیون یهودی را در سراسر اروپای تحت اشغال آلمان، همراه با کولی‌ها، اقلیت‌های جنسی، فعالین اتحادیه‌های کارگری، کمونیست‌ها، همجنس‌گرایان، معلولان و سایر افرادی که به ایده‌های برتری نژادی نازی‌ها توهین می‌کردند، به قتل رساندند.

اگر ۸۰ سال پیش حکومت نازی یهودی‌ها را کشتار کرد. اما ۸۰ سال بعد از این فاجعه عظیم انسانی، دولت یهود، مرتکب به نسل‌کشی شد. بیش از ۱۵ ماه است که دولت اسرائیل در غزه نسل‌کشی و کودک‌کشی می‌کند. ۷۵ سال است که دولت اسرائیل مردم فلسطین را کشتار می‌کند. دولتهایی که مراسم‌های سالگرد هولوکاست را برگزار می‌کنند و یا در آن‌ها شرکت کرده‌اند در ۱۵ ماه گذشت هاه نسل‌کشی دولت اسرائیل در غزه حمایت کرده‌اند.

در ۸۰ سالگی هولوکاست، ترامپیسیم همان روش‌های کشتار و تبعید نازی‌ها را تکرار می‌کند. دولت ایالات متحده با ضرب و شتم و توهین اخراج لاتین‌بارهای آمریکایی را آغاز کرده است و قرار است دولت ترامپ ۱۱ میلیون لاتین‌تبار از آمریکا اخراج کند. قرار است هم‌جنس‌گرایان از ارتش و ادارات دولتی پاکسازی شوند.

ترامپ درخواست کرده است که مردم غزه را اردن و مصر بپذیرند. به‌عبارت دیگر، طرح مشترک ترامپ و نتانیاهو پاکسازی مردم غزه است. با این وجود، امروز حتی در آلمان، حزب راست افراطی AfD در حال قدرت‌گرفتن است و ایلان ماسک، مدیر شبکه X و از اعضای تیم ترامپ در کاخ سفید، از آن حمایت می‌کند. در فرانسه نیز چنان‌که لیگ حقوق بشر یادآوری می‌کند- «هنگام درگذشت ژان-ماری لوپن، شاهد تلاشی برای کم‌رنگ‌سازی، یا حتی پنهان کردن زنجیره طولانی اظهارات یهودستیزانه و انکارکننده او بودیم؛ همانی که با اعضای اس‌اس و شبه‌نظامیان سابق، حزب جبهه ملی را بنیان گذاشت.»

در چنین جهانی، این سؤال مطرح است که آیا این بار ترامپیسیم جهان را به رشد و گسترش فاشیسم منجر خواهد شد؟ آیا بار دیگر فجایع نازیسم تکرار خواهد شد؟!

چهارشنبه دهم بهمن ۱۴۰۳-بیست و نهم ژانویه ۲۰۲۵